

บทที่ 4

บริบทการวิจารณ์ภาพยนตร์ไทยของสนานจิตต์ บางสพานและสุทธากร สันติธวัช

ผู้เขียน

ประวัติ

สนานจิตต์ บางสพาน มีชื่อจริงว่า สมศักดิ์ วงศ์รัฐปัญญา จบการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับชั้นสูง (ปกศ.สูง) จากวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าได้เข้าศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เอกประวัติศาสตร์ แต่ยุติการศึกษาโดยไม่จบตามหลักสูตร

สุทธากร สันติธวัช จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิทยาศาสตร์การอาหาร จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ถึงแม้ทั้งคู่จะมีได้ศึกษามาทางด้านภาพยนตร์ แต่ก็ได้พยายามศึกษาค้นคว้าวิชาความรู้ด้วยตนเอง โดยเฉพาะสุทธากรนั้น แม้ว่าจะไม่เคยศึกษาวิชาภาพยนตร์ในระบบการศึกษา แต่ก็เคยเข้าฟังการบรรยายวิชาเกี่ยวกับภาพยนตร์ของ กิตติศักดิ์ สุวรรณภอกิน ที่คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จากนั้นก็นำเอาวิชาความรู้พื้นฐานที่ได้ตลอดจนขอบข่าย และหัวข้อสำคัญในเนื้อหาวิชาไปค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเอง

สิ่งที่เป็นพื้นฐานสำคัญในการรองรับการทำหน้าที่เป็นผู้วิจารณ์ภาพยนตร์ก็คือ ต้องเป็นผู้ที่ชอบดูภาพยนตร์เป็นอย่างมาก สนานจิตต์ ถึงกับเคยกล่าวว่ามันเป็นคุณสมบัติประการหนึ่งของนักวิจารณ์ภาพยนตร์ นั่นคือ "ต้องเป็นคนที่ชอบดูหนังเป็นนิสัย ถ้าไม่ชอบก็ทำไม่ได้" (ดวงสมร พัฒนวงศ์, 2529:8) สนานจิตต์ ได้เคยกล่าวถึงความนิยมนำตัวสื่อภาพยนตร์ เอาไว้ว่า "ผมเป็นคนชอบหนัง สมัยเด็ก ๆ ไม่มีสตางค์ดูหนังแต่อยากดูก็ขอเค้าเข้า จ้าได้ว่า เคยเดินจากสี่แยกบ้านแขกไปดูหนังที่ศาลาเธียเตอร์ ขอเค้าเข้าดู" (กฤษดาและเจริญ, 2530:42)

สำหรับสุทธากร ก็ไม่ต่างจากสนานจิตต์นัก ในด้านนี้เขากล่าวว่า "ขอบดูหนัง เริ่มสนใจดูหนังจริง ๆ ก็ช่วงเรียนในกรุงเทพฯ ตอนที่เรียนมัธยมปลาย อยู่ต่างจังหวัด ไม่ได้ดูเป็นเรื่องเป็นราว เข้ามาช่วงนั้นบ้านเราวงการหนังค่อนข้างคึกคัก ยังไม่มีการขึ้นภาษี หนังเข้ามาเยอะ มีหนังดี ๆ ตลอด" (สุทธากร สันติธวัช, สัมภาษณ์, 15 กันยายน 2533)

การเข้าสู่อาชีพ

สนานจิตต์ บางสพาน เริ่มเขียนหนังสือประมาณปี พ.ศ.2516 โดยส่วนมากเป็นบทความทางการเมือง ช่วงนั้นกำลังศึกษาอยู่ที่วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จ ต่อมาได้เข้ามาเป็นนักข่าวฝึกหัดที่หนังสือพิมพ์ประชาชาติรายวัน ฝึกงานอยู่ได้ 45 วัน ก็มีเหตุจำเป็นบางประการทำให้ต้องลาออก หลังจากนั้นก็ไปทำงานเป็นฝ่ายพิสูจน์อักษรที่จตุรัสรายสัปดาห์

สนานจิตต์ เริ่มเขียนเรื่องสั้นในปี พ.ศ.2520 ซึ่งช่วงนั้นเองก็ได้เริ่มเขียนเรื่องเกี่ยวกับวงการบันเทิง โดยได้รับแรงบันดาลใจจากเมื่อครั้งทำงานอยู่ที่จตุรัสรายสัปดาห์ ชื่อ "สนานจิตต์ บางสพาน" ปรากฏเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ 17 สิงหาคม พ.ศ.2516 เป็นชื่อเขียนที่ตีพิมพ์อยู่ในคอลัมน์ กงล้อการเมืองของ นร นรบก ในหนังสือพิมพ์สยามรัฐรายวัน (สนานจิตต์ บางสพาน, 2524:42)

เขาเริ่มเขียนวิจารณ์ภาพยนตร์ ลงในสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ในปี พ.ศ.2521 หลังจากที่ยุทธากรวิจารณ์ได้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบจากข่าวตามมาเป็น 4 สี ได้ระยะหนึ่ง โดยก่อนหน้านั้นผู้ที่เขียนวิจารณ์ภาพยนตร์ในสยามรัฐสัปดาห์มีหลายคน อาทิ ศิริพงษ์ จันทน์หอม และพันธุ์ดิศ ดิศกุล

บทวิจารณ์ภาพยนตร์เรื่องแรกที่มีชื่อ สนานจิตต์ บางสพาน เป็นผู้เขียน ได้ลงตีพิมพ์ในสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ฉบับวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2521 หลังจากนั้นก็มีชื่อ สนานจิตต์ บางสพาน ปรากฏอยู่ในคอลัมน์บันเทิงของสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์อย่างต่อเนื่องเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

สำหรับสุทธากร สันติธวัช นั้นเริ่มเขียนวิจารณ์ภาพยนตร์ในปี พ.ศ.2524 แต่ถ้ามองพิจารณาเฉพาะการเขียนวิจารณ์ภาพยนตร์ในสตาร์พิกส์ ที่ค่อนข้างจะต่อเนื่องและยาวนานพอสมควรแล้ว ชื่อสุทธากร สันติธวัช เริ่มปรากฏครั้งแรกใน

คอลัมน์วิจารณ์ภาพยนตร์ ในสตาร์พิคส์ ฉบับที่ 202 ประจำเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2528

แต่หลังจากฉบับที่ 202 แล้ว ก็ไม่ปรากฏชื่อของสุทธากร อีกจนกระทั่งฉบับที่ 208 และนับจากฉบับนี้เป็นต้นมาก็มีชื่อสุทธากร ในคอลัมน์วิจารณ์ภาพยนตร์ของสตาร์พิคส์อย่างต่อเนื่อง แต่ในช่วงแรก ๆ ยังไม่ได้เขียนวิจารณ์ภาพยนตร์ไทย สุทธากรเริ่มเขียนวิจารณ์ภาพยนตร์ไทย ครั้งแรกในสตาร์พิคส์ ฉบับที่ 227 (ปีที่ 14 ฉบับที่ 6/2530)

ในการก้าวเข้ามาทำงานวิจารณ์ภาพยนตร์นั้น สุทธากร กล่าวว่า เป็นความ "ตั้งใจ"

งานที่ทำหลังจากที่เรียนจบคืองานอยู่ในแล็บ . คอยควบคุมคุณภาพอาหาร ซึ่งผมไม่แฮปปี้กับมันเท่าไร ทำงานที่เรียนจบอยู่ 1 ปี ตอนหลังเปลี่ยนเพราะรู้ว่าไม่ชอบ ไม่ถนัด รู้มาตั้งแต่ตอนเรียนแล้ว แต่มีเงื่อนไขบางอย่างทำให้ต้องเรียนจนจบพอมีโอกาสก็เลยออกมา ได้ทำในสิ่งที่ชอบ คือ มาทำหนังสือ ตอนนั้นก็มีคนมาเสนอว่าถ้าอยากจะทำหนังสือ ก็ให้เอาหนังสือเป็นงานรอง เพื่อที่จะทำงานที่เรียนจบเป็นงานหลัก อาจจะเป็นเพราะยังเด็กอยู่ด้วยเลยคิดว่าจะเอาอะไรสักอย่างก็เอาไปเลย ก็เลยคิดว่าที่เรียนมาถือว่าเป็นประสบการณ์ ลุยด้านใหม่ให้เต็มที่ไปเลย ด้วยความตั้งใจว่าจะไม่เอาอันเก่าแล้ว เพราะมันไม่ถูกกับนิสัย

(สุทธากร สันติธวัช, สัมภาษณ์, 6 มิถุนายน 2534)

แต่สำหรับसनानจิตต์ นั้นดูเหมือนจะแตกต่างกันอย่างตรงข้ามในส่วนนี้ เนื่องจากได้เข้ามาทำงานในวงการหนังสือพิมพ์ตั้งแต่ต้นจึงทำให้เขากล่าวว่าการมาเป็นนักวิจารณ์ภาพยนตร์นั้นเป็นเพราะ "ความบังเอิญ" โดยยืนยันว่า "เป็นเรื่องบังเอิญ ไม่ได้ตั้งใจ เนื่องจากเป็นคนชอบดูหนังอยู่แล้ว พอไปทำงานก็เลยเขียนเล่น ๆ ส่งมาให้สยามรัฐรายวันลงให้" (ดวงสมร พัฒนางค์, 2529: 6) และยืนยันอีกครั้งที่ตรงกันก็คือ "ผมว่ามันเป็นเรื่องบังเอิญมากกว่า บังเอิญที่ผมตกอยู่ในกลุ่มคนทำหนังสือพิมพ์รุ่นพี่ที่บ้าดูหนังผมก็ชอบดูหนัง เราก็เลยดูหนังกันเป็นว่าเล่น" (ไพลิน รุ่งรัตน์, 2530: 38)

นักหนังสือพิมพ์รุ่นพี่ที่สนานจิตต์ อ้างถึงข้างต้นก็ได้แก่ สุชาติ สวัสดิ์ศรี ัฒญา พลอนันต์และนิวัติ กองเพียร ซึ่งสนานจิตต์ บอกว่า "เวลาทาหนังสือเสร็จ บิดเล่มก็ดูหนัง ก่อนประชุมข่าวก็ดูหนัง คือ ดูหนังเป็นงานหลัก ดูเสร็จก็เอามา วิจารณ์กัน ผมก็ฟัง ผมดูหนังเรื่องไหนแล้วรู้สึกกับมันมาก ๆ ก็เอามาเขียน" (กฤษดาและจรัญ, 2530: 42)

แต่ไม่ว่าจะ เริ่มต้นด้วยความบังเอิญหรือตั้งใจ นักวิจารณ์ทั้งสองต่างก็ ได้เขียนวิจารณ์ภาพยนตร์มาเป็นเวลานาน นอกเหนือจากการที่มันเป็นส่วนหนึ่ง ใน อาชีพและการทำงานแล้ว ทั้งสนานจิตต์ และสุทธากรต่าง เห็นว่าการวิจารณ์ ภาพยนตร์เป็นสิ่งจำเป็นและต้องมีอยู่ โดยสนานจิตต์ ได้กล่าวถึงความสำคัญ ของ การวิจารณ์ ภาพยนตร์เอาไว้ดังนี้

คิดว่ามันจำเป็น งานด้านสื่อมวลชนและศิลปะมันเป็นอาหารสมองมันควรจะมี คนทำหน้าที่คอยตรวจสอบ เพราะมันมีผลต่อคนดูสูง เพราะมันไม่เหมือนของที่ ซื้อมากิน มันเหมือนกับการต้องรายงานความเคลื่อนไหว มันเป็นอาหาร สมอง คุณต้องตรวจสอบโดยเทคโนโลยีและวิธีการแล้วต้องตรวจสอบ ถ้าคุณ ไม่ตรวจสอบ มันจะมีการมอมเมา ถ้าไม่มีการตรวจสอบงานด้านนี้จะส่งผล ถึงคุณภาพของคนในสังคม

(สนานจิตต์ บางสพาน, สัมภาษณ์, 3 พฤษภาคม 2534)

ทางด้านสุทธากร ก็มีความเห็นว่าการวิจารณ์นั้นจำเป็นแต่มีมุมมองที่ แตกต่างออกไป

การวิจารณ์เป็นการทำให้ศิลปะมีชีวิต คือถ้ามันสร้างขึ้นมาแล้วไม่ถูกแต่ต้อง เลย หรือถูกแต่ต้องเพียงด้านเดียวมันก็ตาย แต่ถ้ามีคนทำงานขึ้นมา ขึ้น หนึ่งแล้วมีคนมามองมันได้ร้อยแปดพันประการ มันก็ทำให้ศิลปะมีชีวิต และ เมื่อมีการแสดงออกในแง่การเขียน คนอ่านก็ได้มุมมอง การวิจารณ์ก็คือการ แลกหน่อทางความคิด (สุทธากร สันติธวัช, สัมภาษณ์, 15 กันยายน 2533)

สถานภาพปัจจุบัน

หลังจากที่ทำงานเกี่ยวกับหนังสือควบคู่กับการเขียนวิจารณ์ภาพยนตร์เป็นเวลาประมาณ 10 ปี (ช่วงปี พ.ศ. 2519-2529) ปัจจุบันสนานจิตต์ บางสพาน เป็นนักวิจารณ์อิสระ เขียนวิจารณ์ภาพยนตร์ลงตีพิมพ์เป็นประจำทุกสัปดาห์ในสยามรัฐ สัปดาห์วิจารณ์ นอกจากนี้จะเขียนวิจารณ์ภาพยนตร์แล้ว ในเนื้อที่คอลัมน์เดียวกัน ก็อาจจะเป็นการเขียนถึง ดารานักแสดง ละคร ความเคลื่อนไหวในวงการภาพยนตร์ ฯลฯ

นอกจากนั้น ยังได้เขียนวิจารณ์ภาพยนตร์ไปลงตีพิมพ์ในนิตยสาร อื่น ๆ เช่น สีสิ้น ยังได้ทาบทามสัมภาษณ์ ผู้กำกับ ภาพยนตร์ไทยไปลงตีพิมพ์ในนิตยสาร หนังสือและวิดีโอที่สุทธากร สันติธวัช เป็นบรรณาธิการ บริหาร

สนานจิตต์ ไม่เพียงแต่จะเป็นนักวิจารณ์ภาพยนตร์เท่านั้น หากแต่ยังได้ชื่อว่าเป็นนักเขียนเรื่องสั้นคนหนึ่งโดยใช้นามปากกาว่า สมศักดิ์ วงศ์รัฐ ผลงานเรื่องสั้นที่ผ่านมาก็เช่น "การกลับมาของคนสีเทา" และ "เพลงชีวิตสามัญ" เป็นต้น

สำหรับสุทธากร สันติธวัช ปัจจุบันเป็นบรรณาธิการ บริหารนิตยสาร หนังสือและวิดีโอ ซึ่งก็เขียนวิจารณ์ภาพยนตร์ลงตีพิมพ์อยู่ด้วย แต่ในระยะหลังมักจะมีงานวิจารณ์ค่อนข้างน้อย ก่อนหน้าที่จะมาทำงานที่หนังสือและวิดีโอ สุทธากร ทาหน้าทีผลิตต้นฉบับให้กับ สตาร์พิคส์ อดรับค่าจ้างต่อเล่ม โดยเขียนทั้งการรายงานข่าวความเคลื่อนไหวในวงการภาพยนตร์ต่างประเทศ และการวิจารณ์ภาพยนตร์ควบคู่กันไป ก่อนที่จะมาทำงานให้สตาร์พิคส์ เขาเคยเป็นบรรณาธิการนิตยสาร สกรีน ซึ่งเป็นนิตยสารที่มีเนื้อหาเน้นหนักทางด้านภาพยนตร์

ความแตกต่างที่เห็นได้อย่างชัดเจนระหว่างสุทธากร สันติธวัช และสนานจิตต์ บางสพาน ก็คือ ฝ่ายแรกเป็นผู้ที่ทำงานอยู่ในองค์กรทางสื่อมวลชนประเภทสื่อสิ่งพิมพ์เป็นส่วนใหญ่ คือมักจะเป็นบรรณาธิการ ในขณะที่เดียวกันก็เขียนวิจารณ์ด้วย แต่ฝ่ายหลังนั้นทาหน้าที่เป็นเพียงผู้ผลิตต้นฉบับคือ บทวิจารณ์ภาพยนตร์ส่งให้กับทางนิตยสาร และรับผลตอบแทนเป็นเงินต่อชิ้น/ฉบับ ส่วนฝ่ายแรกเป็นพนักงานที่รับเงินเดือนประจำ

ภาพยนตร์ที่เขียนวิจารณ์

- ภาพยนตร์ไทยที่สนานจิตต์ นามาเขียนวิจารณ์มีลักษณะที่พอจะสรุปได้ดังนี้
1. เป็นภาพยนตร์ไทยที่กำลังเสนอฉาย หากจะกล่าวได้ว่าเป็นภาพยนตร์ที่ "ใหม่" ก็คงไม่ผิดเมื่อเทียบกับช่วงระยะเวลาที่บทวิจารณ์ออกตีพิมพ์
 2. มีภาพยนตร์บางเรื่องที่ไม่ได้เข้าฉายตามโรงมหรสพ เช่น ภาพยนตร์เรื่อง "ประชาชนนอก" และ ภาพยนตร์เรื่อง "สำเร็จ"
 3. ในเนื้อที่คอลัมน์วิจารณ์ภาพยนตร์ สนานจิตต์มักจะเขียนวิจารณ์ภาพยนตร์ 1 เรื่อง ต่อนิยายสาร 1 ฉบับ ยกเว้นในบางครั้งเท่านั้นที่จะเขียนวิจารณ์ภาพยนตร์เป็นจำนวนหลายเรื่อง เช่น บทวิจารณ์ภาพยนตร์เรื่อง "รอยใด" "เลื้อกูเขา" และ "พาเนทรวง" ซึ่งรวมอยู่ในเนื้อที่เดียวกัน
 4. ภาพยนตร์ที่ได้รับการเขียนวิจารณ์มักจะได้รับ การเขียนถึงเพียง 1 ครั้ง ใน 1 ฉบับ ยกเว้นภาพยนตร์เรื่อง "น้ำค้างหยดเดียว" เท่านั้นที่ได้รับ การเขียนวิจารณ์ในพื้นที่เดียวกัน ถึง 2 ฉบับ ติดต่อกัน ซึ่งกรณีนี้ สนานจิตต์ได้ให้เหตุผลว่า "มันเป็นปรากฏการณ์ เพราะว่าเราเห็นว่ามันน่าสนใจ เราไม่อยากจะให้มันเจ๊ง เลยเขียนกันใหญ่" (สนานจิตต์ บางสพาน, สัมภาษณ์, 3 พฤษภาคม 2534)
 5. ในจำนวนภาพยนตร์ที่เขียนวิจารณ์ทั้งหมดจำนวน 88 เรื่อง เป็น ภาพยนตร์ที่เป็นผลงานการกำกับของ ยุทธนา มุกดาสนิท 7 เรื่อง และผลงานการกำกับของเพิ่มพล เขยอรุณ 8 เรื่อง ซึ่งนับว่าสูงที่สุดตามจำนวนผู้กำกับทั้งหมด รองลงมาก็คือภาพยนตร์ของ ชนะ คราประยูร จำนวน 5 เรื่อง ส่วนมากเป็น ภาพยนตร์ ก่อนปี พ.ศ. 2530

ลักษณะข้อ 5 นั้นนับว่ามีความน่าสนใจเป็นอย่างยิ่งเนื่องจากสามารถสะท้อนให้เห็นถึงการตัดสินใจเลือกที่จะเขียนวิจารณ์ภาพยนตร์ที่เป็นผลงานการกำกับของผู้กำกับภาพยนตร์ที่กำลังเป็นคลื่นลูกใหม่ในช่วงระยะเวลานั้น ๆ ซึ่งสนานจิตต์ได้อธิบายความในข้อนี้อย่างละเอียดในการให้สัมภาษณ์ ว่า

เหตุผลที่เขียนถึงผู้กำกับเหล่านี้ก็เพราะว่า เราารู้สึกว่าคนพวกนี้น่าสนใจ เพราะเขาทำหน้าที่แบบมีสารอยู่ในหนัง เขาคือคลื่นลูกใหม่ที่มีพื้นฐานทางความรู้สูง บางคนก็เรียนมาทางด้านนี้โดยตรงถ้าใครที่ตามดูหนังไทยมาเยอะ จะเห็นว่ารูปแบบและวิธีการนำเสนอมันจะซ้ำ ๆ มันไม่มีแง่มุมให้เราค้นหา บางทีเขียนแล้วไม่รู้จะเขียนอะไร เพราะไม่มีแง่มุมที่น่าสนใจ ถ้าจะเขียนก็ไม่มีความน่าสนใจ เพราะคนทำไม่มาให้ความสำคัญกับงานวิจารณ์ของเรา เขาก็ว่าเขาขายได้...ผมมองว่าคนพวกนี้เป็นคนที่ทำหน้าที่โดยมีอะไรอยู่ในหนัง ผมถือว่าคนพวกนี้เป็นคนที่เข้ามาคานอำนาจของงานพาณิชย์จริง ๆ ถ้าเราไม่จับตาดูและพยายามพูดถึง ถ้าเขาทำหน้าที่แล้วหายไป ๆ ไม่มีการพูดถึง กระแสตลาดล่างก็จะกลบหมด มันก็มีอยู่ 2 ทางคือ ถ้าไม่เลิกเขาก็ไปหาตลาดล่าง โอกาสที่จะทำให้คนพวกนี้อยู่แล้วก็มีมากกว่า ถ้าอยู่ได้ก็เป็นเรื่องที่ดี จริง ๆ แล้ว ถ้าทำงานแล้วไม่มีคนพูดถึงเลยคุณก็ตาย โดยเฉพาะถ้าเป็นงานตลาดระดับบน (สนามจิตต์ บางสะพาน, สัมภาษณ์, 3 พฤษภาคม 2534)

ภาพยนตร์ไทยที่สุทธากร นำมาเขียนวิจารณ์พอจะสรุปลักษณะได้ดังนี้

1. เป็นภาพยนตร์ที่กำลังเสนอฉายและบางเรื่องอาจจะ เป็นภาพยนตร์ที่ออกจากโรงไปแล้ว อาจจะกล่าวได้ว่า ทุกเรื่องเป็นภาพยนตร์ที่ "ใหม่" ในช่วงเวลานั้น ๆ ยกเว้นภาพยนตร์เรื่อง "แผลเก่า" ที่เป็นภาพยนตร์เก่าแล้วได้รับการนำกลับมาฉายอีกครั้ง
2. ภาพยนตร์ทุกเรื่อง เป็นภาพยนตร์ที่เข้าฉายตามโรงมหรสพ
3. ในเนื้อที่คอลัมน์วิจารณ์ภาพยนตร์ สุทธากร มักจะเขียนวิจารณ์ภาพยนตร์ 1 เรื่องต่อนิตยสาร 1 ฉบับ ถ้าหากเขียนวิจารณ์หลายเรื่องก็จะไม่นำมารวมในเนื้อเรื่องเดียวกัน เช่น ของสนามจิตต์ มีเพียงการวิจารณ์ภาพยนตร์เรื่อง "พลอยทะเล" และ "หลังคาแดง" เท่านั้นที่นำมาเขียนในหัวข้อเดียวกัน แต่ก็เป็นการเขียนนอกคอลัมน์
4. จำนวนภาพยนตร์ที่นำมาเขียนวิจารณ์ทั้งหมด มีภาพยนตร์ที่เป็นผลงานการกำกับของผู้กำกับภาพยนตร์ หลายคนที่ถูกนำมาเขียนถึง เป็นจำนวนหลาย

เรื่อง แต่ก็ไม่ได้เด่นชัดเหมือนของ สนวนจิตต์ คือ ในจำนวนภาพยนตร์ที่เขียนวิจารณ์ทั้งหมด 39 เรื่อง เป็นผลงานการกำกับของบัณฑิต ฤทธิธกุล 4 เรื่อง รุจน์ รมภพ 3 เรื่อง และ เชิด ทรงศรี, อังเคล และ คิง คนละ 2 เรื่อง

ถึงแม้จะมีลักษณะที่แตกต่างออกไปจากสนวนจิตต์ แต่สุทธากร ก็มีทัศนคติในการเลือกที่คล้ายคลึงกับสนวนจิตต์ โดยได้กล่าวว่า

ตอนนั้นผลดูหนัง เยอะมาก แต่บางทีก็ไม่ได้เขียน ก็ดูว่ามันมีอะไรที่เขียนถึง หรือเปล่าเท่านั้นเอง ตามดูหนังไทยที่มันน่าจะมี อยู่ในระดับที่พอจะสะท้อนไปข้างหน้าบ้าง ไม่ได้ดูหนังอื่น ๆ เท่าไร เคยไปดูหนังบ้างตามโรงชั้นสอง ก็ไปดูเพื่อให้เห็นว่ามันเป็นยังไงเท่านั้นเอง คือถ้าจะหากทำแค่สื่อบริษัทเข้ามาเขียนวิจารณ์เพราะมันไม่มีประเด็นที่เขียนถึง ตัวหนังไม่ได้สื่อถึงความต้องการของคนทำ ที่จะสร้างพัฒนาอะไร เป็นเพียงแค่สินค้า รูทีน (Routine) เท่านั้นเอง (สุทธากร สันติธวัช, สัมภาษณ์, 6 มิถุนายน 2534)

นอกจากนั้น สุทธากร (2531: 29) ยังได้แสดงเหตุผลในการเลือกเขียนถึงภาพยนตร์เรื่องหนึ่ง ๆ ว่า "แต่ตัวเองนั้นได้ดูอย่างมากก็ไม่เกินสามสิบเรื่อง และเอามาเขียนแค่ราวครึ่งหนึ่งเท่านั้นเอง ที่เหลือดูแล้วก็แล้วไป ไม่เคยคิดเสียเวลา แต่ก็ไม่อยากแคะต้องเพราะ เข้าใจว่าคนทำคงไม่ต้องการคำวิจารณ์และคนอ่านก็คงไม่ได้ประโยชน์"

จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าในการเลือกเขียนถึงภาพยนตร์ถึงภาพยนตร์เรื่องหนึ่ง ๆ นั้นนักวิจารณ์ทั้งสองมีเหตุผลที่สอดคล้องต้องกันคือ เป็นภาพยนตร์ของผู้กำกับที่คาดว่าจะต้องอ่าน หรือเป็นผู้กำกับที่ต้องการคำวิจารณ์ นอกเหนือจากคนอ่านที่ผู้กำกับภาพยนตร์แล้ว คนอ่านโดยทั่วไปก็มีส่วนกำหนดการเลือกภาพยนตร์ที่เขียนวิจารณ์ เพียงแต่ไม่ได้กำหนดที่เงื่อนไขทางด้านผู้กำกับหากแต่กำหนดในด้านระยะเวลาที่ภาพยนตร์เข้าฉาย คือ นักวิจารณ์จะ เขียนถึงภาพยนตร์ที่เข้าฉายตรงกับระยะเวลาที่หนังสือออก

สุทธากร ได้ให้เหตุผลในเรื่องนี้ว่า "คือต้องคำนึงว่าคนอ่านได้อะไรบ้าง ก็ไม่ถึงกับคำนึงเพียงแต่ว่าถ้าออกจากโรงไปนานแล้ว คนอ่านเขาก็ไม่ get ถ้างดจากช่วงไปแล้ว คนอ่านก็นึกไม่ออก ไม่เห็นภาพซึ่งก็ไม่มีประโยชน์อะไร (สุทธากร สันติธวัช, สัมภาษณ์, 6 มิถุนายน 2534)

ถ้าหากพิจารณาภาพยนตร์ที่ สนานจิตต์ และสุทธากร เขียนวิจารณ์จะพบความแตกต่างที่น่าสนใจ กล่าวคือ สนานจิตต์ มักจะเขียนถึงภาพยนตร์ไทยอย่างมากมาในระยะเวลาหนึ่ง โดยเฉพาะระหว่างปี พ.ศ.2522-2524 หลังจากนั้นก็เริ่มเขียนวิจารณ์ภาพยนตร์ไทยน้อยลงตามลำดับ เมื่อมาถึง พ.ศ.2533 ก็แทบไม่ได้เขียนวิจารณ์ภาพยนตร์ไทยเลย โดยในช่วง 5 ปีหลัง (พ.ศ.2529-2533) สนานจิตต์ เขียนวิจารณ์ภาพยนตร์ไทยเพียง 9 เรื่องเท่านั้น ในขณะที่เคยเขียนวิจารณ์ถึงจำนวน 16 เรื่อง ในปี พ.ศ.2524

จากความเป็นไปนี้เอง สนานจิตต์ บางสพานได้ให้เหตุผลเอาไว้ว่า "ผมเองเขียนวิจารณ์หนังไทยมาเยอะ จนรู้สึกมันล้นไป แล้วไม่มีที่ตีแบ็คกลับ อีกอย่างก็คือเบื่อ ก็เลยหยุดเขียนมันซะบ้าง" (สุภาพ หริมเทพาธิป, 2534: 130)

การที่สนานจิตต์ บางสพาน ได้หันมาเขียนวิจารณ์ภาพยนตร์ไทยเป็นจำนวนมากมาในช่วงปี พ.ศ.2522-2524 เป็นไปได้ว่าน่าจะสืบเนื่องมาจากสาเหตุ 2 ประการได้แก่

1. สภาพสังคมและการเมืองในเวลานั้นเปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็นและการวิพากษ์วิจารณ์อย่างเต็มที่
2. แรงผลักดันจากองค์กรที่สนานจิตต์ทำงานอย่างใกล้ชิด นั่นคือสยามรัฐรายวัน และสยามรัฐรายสัปดาห์ ซึ่งหล่อหลอมให้สนานจิตต์เป็นผู้ที่มีความแรงบันดาลใจในการทำงานวิจารณ์ ตัวอย่างที่เห็นได้อย่างชัดเจนก็คือ นอกจากสยามรัฐจะเต็มไปด้วยนักวิจารณ์ อาทิ ศิริพงษ์ จันท์หอม และพันธุ์ดีศ ดิศกุล ซึ่งเขียนวิจารณ์ภาพยนตร์อยู่เป็นประจำแล้ว ยังมีการเขียนบทความในทางอ้อมที่ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการวิจารณ์ ซึ่งแสดงถึงความพยายามในการที่จะบุกเบิกวัฒนธรรมการวิจารณ์ให้ก้าวหน้าและเข้มแข็งในสังคมไทย เช่น การนำเสนอบทความเรื่อง "วิจารณ์หนังไปทำไม" ของ พันธุ์ดีศ ดิศกุล (สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ 14 กย.2520) บทความเรื่อง "วิจารณ์หนังไปทำไม" มีเนื้อหาว่าด้วย ลักษณะ

ความสำคัญ ตลอดจนหน้าที่ของนักวิจารณ์ ทั้งยังแสดงให้เห็นถึงประโยชน์สูงสุดของการวิจารณ์ ลักษณะข้อเขียนดังกล่าวแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าเป็นการพยายามอย่างหนึ่งที่จะให้ความสำคัญต่อการวิจารณ์

แม้แต่सनานจิตต์เองก็มักจะเขียนบทความทำนองนี้บ่อยครั้งในระยะเวลาดังกล่าว เช่น "นักวิจารณ์กับการยกระดับคุณภาพของภาพยนตร์ไทย" (สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ 6 ธค. 2524) และ "การวิจารณ์ละคอนหรือภาพยนตร์ภารกิจของนักวิจารณ์" (สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ 2525) เป็นต้น

สำหรับการที่सनานจิตต์ลดบทบาทความเป็นนักวิจารณ์ภาพยนตร์ของตนลงไปมากในช่วงปี พ.ศ. 2528 เป็นต้นมา เป็นไปได้ว่าน่าจะมีสาเหตุมาจากปัจจัยหลายประการ นอกเหนือจากเพียงแค่ "เบื่อ" ปัจจัยที่มีความน่าจะเป็นไปได้ค่อนข้างมากคือ

1. ความต้องการที่จะรักษาสัมพันธภาพกับบุคคลในวงการภาพยนตร์ไทย เนื่องจากส่วนมากเป็นคนที่सनานจิตต์รู้จัก (ประเด็นนี้จะมีการนำมากล่าวถึงอีกครั้งในการวิเคราะห์เรื่องบริบทกับการกำหนดบทบาทหน้าที่ของนักวิจารณ์)
2. ถึงแม้บรรยากาศทางสังคมและการเมืองจะเปิดโอกาสให้ ทว่าสภาพการณ์ของวงการภาพยนตร์กลับมีลักษณะที่ปิดกั้น กล่าวคือไม่ยอมรับในบทบาทหน้าที่ของนักวิจารณ์ ผู้วิจยเคยอ่านพบข้อเขียนและเคยได้ยินसनานจิตต์ บางสพวนเอ่ยในทำนองว่า การเขียนวิจารณ์ภาพยนตร์ไทยนั้น เสี่ยงต่อสวัสดิภาพและเป็นงานที่อันตราย เนื่องจากทางกลุ่มผู้สร้างบางกลุ่มเป็นผู้มีอิทธิพล เป็นนักเลง และไม่ยอมรับในเรื่องการวิจารณ์ หลักฐานอย่างหนึ่งที่พอจะทำให้เข้าใจสภาพความเป็นไปของวงการภาพยนตร์ไทยในยุคหนึ่ง (ปี พ.ศ. 2523) ได้แก่ ข้อเขียนของसनานจิตต์ ชื่อ "ริมถนนราชดำเนินยามบ่าย" ใจความตอนหนึ่งว่า

นักข่าวบันเทิงทุกวันนี้ มือหนึ่งถือปากกา อีกมือหนึ่งกำเงินและที่เอาต้องคาดปืน เพราะวงการบันเทิงได้กลายเป็นเท็กซัสเมืองเถื่อน สำหรับนักข่าวบันเทิงที่ไม่มีราศีมีวามอง ก็ต้องคอยระวังตัวว่าภัยมืดจะมาถึงเมื่อไหร่ หลังจากที่คุณทำนองความจริงให้ปรากฏต่อมวลชน (सनานจิตต์ บางสพวน, 2523:45)

อย่างไรก็ตาม การที่สนานจิตต์ บางสพาน ต้องตกอยู่ในสภาวะ "เสี่ยงอันตราย" นอกจากสภาพการณ์ไม่ยอมรับคำวิจารณ์แล้ว ลีลาและสำนวน การวิจารณ์ของสนานจิตต์ น่าจะมีส่วนในการกระตุ้นให้เกิดความต้องการที่จะใช้ ความรุนแรงมากขึ้น (เรื่องสำนวนการวิจารณ์ของสนานจิตต์ จะกล่าวถึงอย่าง ละเอียดอีกครั้งในส่วนของการวิเคราะห์ภาษาและลีลาการเขียนวิจารณ์)

ตรงกันข้าม กับสนานจิตต์ ในช่วงที่สนานจิตต์ เริ่มลดจำนวนการวิจารณ์ ภาพยนตร์ไทย กลับเป็นช่วงที่สุทธากร เริ่มเข้ามาสนใจติดตามดูภาพยนตร์ไทย อย่างจริงจัง และผลิตงานเขียนวิจารณ์ภาพยนตร์ไทยอย่างสม่ำเสมอในช่วงปี พ.ศ. 2530-2532 ก่อนหน้านั้น สุทธากร สนใจเฉพาะภาพยนตร์จากต่างประเทศ และเขียนวิจารณ์เฉพาะภาพยนตร์ต่างประเทศ สุทธากร ได้อธิบายถึงความเป็น มาในเรื่องนี้ว่า

มีคนทำหนังไทยบางคนบอกว่านักวิจารณ์ไม่ดูหนังไทย ไม่เขียนถึงหนังไทย ก็ เลยอยากจะลบล้างความคิดนี้ และผมเชื่อว่าดูหนังไทยมากกว่าคนนางวงการ เองเสียอีก และอีกอย่างเราเป็นคนไทย อยู่ในสังคมไทย ก็ควรจะให้ความสนใจมันบ้าง (สุทธากร สันติธวัช, สัมภาษณ์, 6 มิถุนายน 2534)

แหล่งตีพิมพ์บทวิจารณ์

แหล่งตีพิมพ์บทวิจารณ์ภาพยนตร์ไทย ของสนานจิตต์ บางสพาน-สยามรัฐ สัปดาห์วิจารณ์

แหล่งตีพิมพ์บทวิจารณ์ภาพยนตร์ไทย ของสุทธากร สันติธวัช-สตาร์พิคส์ หนึ่งวิดีโอ

สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์:

"สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์" เป็นนิตยสารรายสัปดาห์ มีเนื้อหาเน้นหนัก ทางด้านการวิเคราะห์ข่าว ทั้งในและต่างประเทศ โดยเน้นทางด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ในส่วนหลังของนิตยสารจะ เป็นส่วนที่เน้นหนักทางด้านศิลป

วัฒนธรรม เช่น มีบทความวิจารณ์วรรณกรรมของโพลิน รุ่งรัตน์ บทความเกี่ยวกับภาพยนตร์ ของรัฐติ นันทวงศ์ บทความด้านดนตรีของสีลม และบทความในด้านบันเทิง ของสนานจิตต์ บางสพาน

บทวิจารณ์ภาพยนตร์ไทย ของสนานจิตต์ จะอยู่ในคอลัมน์บันเทิง ซึ่งเป็นพื้นที่คอลัมน์ที่แน่นอนและค่อนข้างจำกัด ซึ่งในเรื่องนี้มีผลต่อการเขียนวิจารณ์พอสมควร กล่าวคือ ทำให้ไม่สามารถเขียนให้ยาวได้ โดยเฉลี่ยแล้ว สนานจิตต์ จะเขียนวิจารณ์ภาพยนตร์โดยใช้เนื้อที่ประมาณ 1 หน้า ถึง 1 1/2 หน้า มีบางครั้งเท่านั้นที่เขียนถึง 2 หน้าเต็ม สนานจิตต์ ก็ดูเหมือนจะยอมรับในส่วนนี้โดยกล่าวว่า "หน้าหนังสือบ้านเราน้อย เขียนยาวไม่ได้พื้นที่ไม่มี" (ดวงสมร พัฒนางค์, 2529)

นอกจากในเรื่องขีดจำกัด ของพื้นที่แล้ว ระยะ เวลาที่นิตยสารออกก็มีผลอยู่บ้าง ซึ่งสนานจิตต์ ยอมรับว่ามันทำให้ไม่มีโอกาสที่จะมาวิเคราะห์ภาพยนตร์อย่างจริงจัง

สตาร์พิคส์/หนังและวิดีโอ :

"สตาร์พิคส์" เป็นนิตยสารรายสัปดาห์ มีเนื้อหาเน้นหนักทางด้านบันเทิง ส่วนใหญ่เป็นเรื่องราวของภาพยนตร์และดนตรีต่างประเทศ ส่วนแรกของหนังสือจะเป็นคอลัมน์เกี่ยวกับภาพยนตร์ส่วนหลังเป็นเรื่องดนตรี ในส่วนแรกที่ว่าด้วยภาพยนตร์นั้นมีการรายงานข่าวเกี่ยวกับภาพยนตร์และผู้แสดงต่างประเทศ มีบทความแปล และมีคอลัมน์วิจารณ์ภาพยนตร์ อยู่ 2 คอลัมน์ ได้แก่ "ดูหนังในหนังสือ" และ "หนังนอกจอ" โดยคอลัมน์แรกเป็นการเขียนวิจารณ์ภาพยนตร์ที่กำลังจะเข้าฉายหรือเข้าฉายไปแล้ว ซึ่งก็รวมทั้งภาพยนตร์ไทย และภาพยนตร์ต่างประเทศ ส่วนคอลัมน์หนังนอกจอ นั้นเป็นการวิจารณ์ภาพยนตร์ต่างประเทศเท่านั้น โดยมักจะ เป็นภาพยนตร์ที่น่าสนใจและไม่ได้ฉายตามโรงภาพยนตร์ในประเทศไทย บทวิจารณ์ภาพยนตร์ไทยของสุทธากร ก็จะลงตีพิมพ์ในคอลัมน์ดูหนังในหนังสือยกเว้นเพียงครั้งเดียวเท่านั้น คือ การเขียนวิจารณ์ภาพยนตร์เรื่อง "พลอยทะเล" และ "หลังคาแดง" ที่เป็นการเขียนวิจารณ์นอกคอลัมน์

ส่วน "หนังสือและวิดีโอ" เป็นนิตยสารรายเดือน โดยในช่วงแรกเป็นนิตยสารรายปักษ์ มีเนื้อหาคล้ายคลึงกับสตาร์พิคส์ ต่างกันตรงที่มีเรื่องภาพยนตร์เท่านั้น ไม่มีเรื่องดนตรี คอลัมน์วิจารณ์ภาพยนตร์ใช้ชื่อว่า "ฟิล์ม คอมเมนต์" ในระยะแรก และต่อมาเปลี่ยนเป็น "วิจารณ์บันเทิง" ซึ่งบทวิจารณ์ภาพยนตร์ของสุทธากร ก็ลงตีพิมพ์ในสองคอลัมน์นี้

นิตยสารทั้ง 2 ชื่อ ฉบับนี้ล้วนไม่มีส่วนในการกำหนดการเขียนของสุทธากรไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของพื้นที่และระยะเวลา โดยจะเห็นได้อย่างชัดเจนในเรื่องของพื้นที่ บทวิจารณ์ภาพยนตร์บางเรื่อง อาจจะมีคามยาวเพียง 1 หน้า แต่ก็ยังมีบทวิจารณ์ภาพยนตร์บางเรื่องมีความยาวถึง 4 หน้า อาทิ บทวิจารณ์ภาพยนตร์เรื่อง "แม่เบี้ย" หรือบางที่จะยาวกว่านั้น เช่น บทวิจารณ์ภาพยนตร์เรื่อง "ทอง 3"

สุทธากรได้ยืนยันความจริงในข้อนี้ว่า "ไม่เลย เพราะผมอยู่ในฐานะที่เลือกได้ว่าจะเขียนสั้นหรือเขียนยาว อย่างหนังสือและวิดีโอกับสตาร์พิคส์ ผมก็เขียนยาวเมื่อเห็นว่ามันน่าจะเขียนยาว ถ้าสั้นก็สั้น ขึ้นอยู่กับประเด็นมากกว่า" (สุทธากร สันติวัช, สัมภาษณ์, 6 มิถุนายน 2534)

ผู้อ่านบทวิจารณ์

สนานจิตต์ บางสพาน ได้กล่าวถึงกลุ่มผู้อ่านบทวิจารณ์ภาพยนตร์ของเขาโดยยืนยันว่ามีลักษณะดังนี้คือ "เป็นพวกที่เรียนหนังสือระดับอุดมศึกษา หรือทำงานแล้ว เป็นคนที่ดูหนังเกรดเอ เป็นคนที่รู้เรื่องหนังมากและรู้ลึก" (สนานจิตต์ บางสพาน, สัมภาษณ์, 3 พฤษภาคม 2534) สิ่งที่เป็นเครื่องยืนยันคาบอกล่าของเขาก็คือ จดหมายจากผู้อ่านที่มีมาถึง สนานจิตต์ โดยในเนื้อหาของจดหมายมักจะเป็นการแสดงความคิดเห็น ในการแสดงความคิดเห็นนั้นเองที่ได้แสดงให้ทราบว่าเจ้าของจดหมายเป็นผู้ที่ติดตาม งานวิจารณ์ภาพยนตร์ของสนานจิตต์ มาโดยตลอดและมีความรู้ ความสนใจในด้านภาพยนตร์เป็นอย่างดียิ่ง เช่น จดหมายที่สนานจิตต์ เอามาตีพิมพ์ในสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ปีที่ 32 ฉบับที่ 29 มีความตอนหนึ่ง ดังนี้

คุณช่วยดูหนังไทยอย่าง เผาชนมั่งชิครีบ ดูอย่างคนไทยดู ดูอย่างที่บ้าน
 เข้าดูกัน นี่คุณดูหนังไทยแต่ส่ายหน้าไปเรื่อย เพราะแสงมันไม่ได้อย่างคุณ
 ซาว่า กล้องมันไม่มันอย่างจอห์น คาร์เพนเตอร์ คนตรีมันดีแต่ยกแผ่น
 มันเนียบอย่างมัวร์ จาร์ จันก็แยชิครีบ...คุณรู้ว่าฝรั่งมันลอกผู้บ่นคุณ
 รู้ว่า มีสซิ่ง เป็นหนังเบื้องหลัง ซีไอเอ. คุณรู้สึกกระทั่งว่าเพลลีนี้ วิบริต
 ขนาดไหน เบิร์กแมนเนียบยังงิ ซาบซิ่งกับตลกจืด ๆ มองเห็นปรัชญาลึกล้ำ
 วนซุบค้ำคินแบบวูแมน อินเรด... ยิ่งคุณบอกว่า ท่านมู๊ย เป็นศักดิ์นา ไม่มี
 ทางทาเรื่องโปรดได้ ผมยังไม่เห็นด้วย...ผมไม่ชอบท่านมู๊ย เท่าไหร่หรอก
 ไม่บกกบ้อง ไม่แคร้ด้วย แต่ไม่เห็นด้วยกับคุณจัน เซอร์ ริชาร์ด
 แอทเทนเบอเรอท์ อะไรนั่นเป็นฝรั่งโง่ท้อ คานธีได้วิเศษยังงั้นละ โอมาร์
 ซารีฟ เป็นแขกกลางทะเลทราย ท่าไมทะลิ่งเป็น ดร.ชิวาโกได้ขนาดนั้น
 นอร์แมน เจวิสัน ท่าไมท้อ ถิ่นดาวร้ายในเมืองร้อน ได้เข้าใส่คุณขนาดนั้น
 ทั้ง ๆ ที่หมอม่าไซ่ พั้นเพคนานถิ่นนั้นสักหน่อย จันก็อาเธอร์ เพนน์ ท่าไมท้อ
 บอนนี่ แอนด์ ไคลด์ได้มันนักละ ทั้ง ๆ ที่หมอกก็ไม่าไซ่โจรปล้นธนาคารนี่นา
 คอปเปิลลอะ มันเคยมาบังการรบนเวียดนามจันเธอ มันถึงได้ทากองพัน
 อามทิตได้จับใจคุณนักรหน้า ก็เปล่าทั้งเพ
 หนังไทยนะ มันมีภาษาของตัวอยู่นา คุณไม่ค่อยดูแต่คิดว่า หวังว่า เห็นว่าออก
 มาได้ยังงิ? หนังผี ไทยคุณจำแนกแยกแยะสไตล์ หรือลีลาของมันมั่งมัย แบบ
 พวกแม่นาคนะ คนหนีผี ผีหนีคน ต่างคนต่างวิ่งหนีมาเจอะกันตกใจกัน แบบนี้
 หนังผีโลกนี้มีรี...คุณจับแนวทาง ทิศทางหนังไทยไปแบบไหน ใครมีลีลายังงิ
 พันคากับรุจัน แข่งกันไปเมืองนอกแบบไหนพลิกแพลงอย่างไร อะไร อะไรแบบนี้
 คุณเคยเขียนแบบเจาะลึกบ้างมัย (อ้างถึงใน สนวนจิตต์ บางสพาน, 2529:43)

สำหรับสุทธากร สันติธวัช ได้กล่าวถึงกลุ่มผู้อ่านงานวิจารณ์ภาพยนตร์
 ของเขาว่ามีลักษณะดังนี้คือ

วัยเรียนระดับมหาวิทยาลัยใกล้จะจบหรือจบแล้ว ผมเชื่อว่าที่จบแล้วมีเยอะ
 กว่า คนที่เรียนอยู่ยังเด็ก ยังมีทางเลือกในการรับมีอะไรเยอะ พอจบ

มหาวิทยาลัยออกมาแล้วจะต้องการอะไรที่เฉพาะกลุ่มมากขึ้น ดังนั้นหนังสือที่จับเฉพาะอย่างจะเป็นที่ต้องการเริ่มมีความหมายสำหรับเขา (สุทธากร สันติวัช, สัมภาษณ์, 6 มิถุนายน 2534)

ถึงแม้สุทธากร จะไม่ได้บอกว่ากลุ่มผู้อ่านมีความรู้ทางด้านภาพยนตร์มากนัก เพียงใด แต่จากจดหมายฉบับหนึ่งที่มีเข้ามาแสดงทัศนะโต้แย้งต่อการวิจารณ์ภาพยนตร์เรื่อง "นางนวล" ที่สุทธากร นำมาลงในสตาร์พิคส์ ฉบับที่ 240 แสดงให้เห็นอย่างเด่นชัดว่า ผู้อ่านคนหนึ่งของ สุทธากร เป็นบุคคลที่มีความรู้ในภาพยนตร์เป็นอย่างดี ทั้งยังติดตามอ่านงานวิจารณ์ภาพยนตร์ ของสุทธากร มาโดยตลอดความสำคัญตอนหนึ่งของจดหมายมีอยู่ว่า

จนเมื่อได้อ่านสตาร์พิคส์ฉบับที่ 238 ซึ่งคุณเขียนวิจารณ์ "นางนวล" ไว้ ความสงสัยของดิฉันก็กลับคืนมาอีก โดยเฉพาะกับประโยคที่คุณบอกว่า "ศิลปะของละครกับศิลปะของหนังนั้นมันก็ครือ ๆ กัน ถ้าใช้ผสมผสานกันให้ดีมันก็จะแยกออก" ซึ่งดิฉันเห็นว่าหนังกับละครนั้นมันคนละเรื่องกันไม่ว่าจะเป็นลักษณะทางด้านกายภาพ หรือว่าในแง่ของงาน Production ตัวดิฉันเชื่อว่า จะไม่ชอบละคร ดิฉันดูละครเท่า ๆ กับดูหนังและเห็นว่าทั้ง 2 สิ่งนี้ไม่ใช่สิ่งที่ยกครือ ๆ กัน อย่างที่คุณบอก เพราะทั้งสองต่างก็มีศิลปะของตัวเองอยู่แล้ว ดังนั้นจึงไม่ควรที่จะนำทั้ง 2 มาปะปนกัน ดิฉันไม่ลืมว่ามีหลักการภาพยนตร์บางอย่างที่คล้ายคลึงกับหลักการของละครคือ *mise-en-scène* และผู้กำกับบางคนก็ได้นำไปใช้ในหนังของเขาแต่ก็เพียงชั่วคราวชั่วคราวเท่านั้น ซึ่งดิฉันเห็นว่าเพื่อองค์ประกอบของภาพที่สวยงามเท่านั้น...ในส่วนอื่นเช่น *Over Action* ดิฉันถือว่าถ้านำไปใช้ในหนังแล้วเท่ากับว่าผู้กำกับได้ละเลย คุณสมบัติของหนังในเรื่องของการเปลี่ยนขนาดภาพได้ ได้ละเลยไปอย่างน่าเสียดายที่สุด เพราะมันเป็นลักษณะศิลปะการแสดงของละครซึ่งมีสาเหตุมาจากลักษณะทางกายภาพที่บังคับอยู่ ทำให้การแสดงต้องออกมาเป็นลักษณะที่เกินจริง แต่ทำไมต้องนำไปใช้กับหนังให้กรุงรัง เป็นที่น่ารำคาญและขัดอารมณ์... ดิฉันติดตามงานของ ม.ล.พันธุ์ เทวเทพ มาทุกเรื่อง และ

ตั้งตาคอยที่จะเห็นพัฒนาการของผู้กำกับคนนี้ ว่าเมื่อไหร่จะหลุดจากแควดวง
ของละคร และในส่วนชองเนื้อหานั้นก็คอยดูว่าเมื่อไหร่ เขาจะทำเรื่องที่มีมัน
ไกลจากแควดวงที่เขาสัมผัสอยู่ในชีวิตจริงของเขา จนมาถึง "นางนวล"
ดิฉันยังเห็นว่าเขาเหมือนเดิมทุกอย่างไม่สามารถแหวกไปจากสิ่งที่ดิฉันกล่าว
ถึงได้... มาถึงข้อเขียนของคุณฉบับเดียวกันที่ว่า ความพอดี...อยู่ที่ไหน
ซึ่งคุณบอกว่าไม่ได้เปิดตัวแทนอังเคล แต่ในลักษณะการเขียนมันเกือบจะใช่
จริง ๆ แล้ว ในส่วนชองดิฉันเองไม่ชอบ "ดีแตก" ไม่ใช่เพราะความ
รุนแรงที่มากเกินไป ดิฉันค่อนข้างเห็นตรงกับคุณว่าความรุนแรง เป็นธรรมชาติ
ของหนังแอ็คชั่น แต่จุดที่ดิฉันยอมรับ "ดีแตก" ไม่ได้เพราะว่ามีหลาย
ส่วนหลายฉากที่ไปเอาของเขาหลาย ๆ เรื่องมาใส่ไว้ (ดิฉันไม่ต้องบอกว่า
จุดไหนบ้าง คุณคงจะรู้ เพราะคุณก็นักดูหนังเหมือนกัน...มาถึงตรงนี้คุณคง
ค่อนข้างดิฉันแอนตี้หนังไทย แต่จริง ๆ แล้วไม่เลย ดิฉันดูหนังไทยเท่ากับดู
หนังเทศ มีหลายเรื่องที่ดิฉันชอบเพราะเห็นว่าทำได้ดีจริง ๆ (อ้างถึงใน
สุทธากร สันติธวัช, 2531: 30)

จากตัวอย่างที่ยกมาบางส่วนนอกจากจะทำให้ทราบว่าผู้อ่านที่เป็นเจ้า
ของจดหมายเป็นผู้ที่ติดตามงานวิจารณ์ภาพยนตร์ของสุทธากร มาโดยตลอด และ มี
ความรู้ในเรื่องภาพยนตร์เป็นอย่างดีแล้ว ยังบ่งชี้ให้เห็นอีกว่าผู้อ่านรายนี้มีความรู้
ในสื่อการแสดงประเภทการละครอยู่พอสมควร ทั้งยังเป็นผู้ที่ติดตามดูภาพยนตร์
ไทยอย่างต่อเนื่องอีกด้วย

นอกจากลักษณะผู้อ่านที่เป็นบุคคลในกลุ่มกำลังศึกษาระดับมหาวิทยาลัย
และจบการศึกษาแล้ว สุทธากรยังได้กล่าวถึงกลุ่มผู้อ่านบทวิจารณ์ภาพยนตร์ชอง
เขาในอีกด้านหนึ่งว่าเป็นผู้ที่ยังไม่ได้ชมภาพยนตร์ และชมภาพยนตร์ที่เขียนวิจารณ์
ไปแล้ว โดยบอกว่า "ผมเขียนให้คนอ่านทั้งก่อนและหลังดูหนัง" ส่วนสนานจิตต์
บางสพานนั้นมีการแสดงทัศนะบางตอนที่ทำให้เชื่อว่าเขาเขียนวิจารณ์สำหรับผู้ที่ยัง
ไม่ได้ดูภาพยนตร์ ดังเช่นความเห็นที่ว่า "ผมยอมเสียเวลาไปดูหนังห่วย ๆ แล้ว
มาเขียนเพราะคนดูจะได้ไม่ต้องมาเสียเวลาดูหนัง" (ภกษดา และจรัญ, 2530:
44)